

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 052/18

KLAGER: Sven Jarle Knoll
PUBLIKASJON: Moss Avis
PUBLISERINGSDATO: 09. og 12.12.2017
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, identifisering, bildebruk, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 29.01.2018
BEHANDLET I PFU: 19.06.2018
BEHANDLINGSTID: 140 dager
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallele klagesaker mot div. medier (sak 013-014/18, sak 053-059/18)

SAMMENDRAG:

Moss Avis publiserte lørdag 9. desember 2017 en [nettartikkel](#) med tittelen «**Politiet og NAF advarer mot bruktbilforhandleren Autopris AS fra Fredrikstad**». Artikkelen var illustrert med bilde av krimsjef Rune Albertsen, og av bildeteksten fremgikk det at han bekrefter at «**politiet har mottatt flere anmeldelser mot Autopris, men at alle er trukket etter at det er blitt gjort opp i siste liten**». I ingressen sto det:

«Det er svært sjelden at NAF går ut med en advarsel mot navngitte bilforhandlere. Etter en rekke klager gjør de nå nettopp det – mot mossaing Svenn Jarle Knoll sitt bilforhandlerfirma Autopris AS i Fredrikstad. – Vi gjør alltid opp, sier forhandleren selv.»

I brødteksten ble det referert (og lenket) til magasinet Motors omtale av advarselen. Moss Avis skrev:

«I en artikkel publisert på nettsiden [motor.no](#) advarer både politiet og leder i NAF Advokat om å 'utvise forsiktighet' rundt to navngitte bilforhandlere. Ett av firmaene er Autopris AS, der den utflyttede mossaingen Svenn Jarle Knoll eier 50 prosent og fungerer som daglig leder, mens kona eier resten.»

Vigdis Svennungsen, leder i NAF Advokat (NAFs egen advokatavdeling) ble sitert om årsaken til advarselen:

«- Bruktbilfirmaene signerer kontrakter med private bruktbilselgere. Kundene leverer fra seg bilen, og blir lovet at pengene samtidig blir overført. Men pengene kommer ikke (...).»

Videre viste Moss Avis til at Fredriksstad Blad (FB) noen uker tidligere var i kontakt med en kvinne, som **«slet med å få pengene etter å ha solgt en bil til firmaet for nesten 20.000 kroner»**. Hun hadde uttalt seg anonymt om saken til FB (Moss Avis hadde også lagt inn lenke til FBs omtale av saken):

«- Jeg måtte true med anmeldelse og å gå til avisen. Da ble plutselig pengene utbetalt. Men det var først etter flere uker og en rekke telefonsamtaler. Jeg har hørt mye om firmaet i ettertid, og forstår ikke hvordan noen kan få lov til å holde på slik, sier hun.»

Moss Avis refererte videre til at flere NAF-medlemmer ifølge Motor.no skal ha blitt lurt, og at FB også tidligere har hatt kontakt med personer som har klaget etter handel med Knoll. Krimsjef ved Fredrikstad politistasjon ble under mellomtittelen **«Flere anmeldelser i høst»** sitert slik:

«- Det stemmer at vi har mottatt flere anmeldelser mot dette firmaet så sent som i høst. Men anmeldelsene har blitt trukket etter at forhandleren har gjort opp for seg etter at anmeldelsen er levert, sier Albertsen.»

Videre fremkom det at krimsjefen anmoder folk om å utvise forsiktighet **«når man inngår avtale med firmaet»**:

«- Det er vanskelig for oss å konkludere med noe siden de anmeldelsene er trukket, men det er åpenbart at man her driver med slurvete forretningsdrift. Derfor er det også all grunn til å advare og oppfordre eventuelle kunder til å være påpasselige med kontrakter og lignende. Vær forsiktig, sier han.»

Under mellomtittelen **«Knoll svarer»** opplyste Moss Avis at FB hadde vært i kontakt med daglig leder i Autopris AS, som kun ville besvare avisens spørsmål per epost. Moss Avis gjenga i den sammenheng blant annet følgende spørsmål og svar:

**«- FB har vært i kontakt med flere som har slitt med å få utbetalt oppgjør fra Autopris AS - som vi vet at du har en rolle i. Politiet bekrefter også at det har vært flere anmeldelser over årene. Hva er din kommentar til det?
- Hva betyr 'en rekke anmeldelser'? De anmeldelsene over årene som har gått og som jeg har blitt orientert om, gjelder helt spesielle enkelttilfeller og handler utelukkende om privatrettslige tvister. Stort sett har de endt med at motparten har akseptert vårt syn, men vi justerer oss også når vi etter en vurdering finner at de er riktig. Vi gjør alltid opp våre forpliktelser i forbindelse med de bilkjøpene vi gjør.»**

Det fremgikk at Knoll også var spurt om NAFs advarsel mot selskapet hans, og han ble sitert på hva han synes om artikkelen:

«- Artikkelen stemmer ikke. Akkurat nå har jeg mest lyst til å legge ned hele virksomheten. Når det er så lett å få journalister til å skrive slik, så mister jeg all lyst og motivasjon.

Knoll fremholder at han på ingen måte ønsker å lure kundene sine på noen måte. - Jeg vet kun om politianmeldelser som er kommunisert meg og de er henlagt og i en av dem ble anmeldelsen trukket så vidt jeg har forstått. For de sakene jeg kjenner til skulle det bare mangle at de ble henlagt. Avtalene vi inngår er ikke vanskelig for noen å forstå og vi forklarte oppgjørsmekanismen når vi inngikk avtalene, sier han.»

Helt til slutt i artikkelen skrev Moss Avis for øvrig at avisen og flere andre Amedia-aviser stopper annonseringen fra Knolls firma som følge av NAFs og politiets advarsel.

Artikkelen ble også publisert i Moss Avis papiravis **tirsdag 12. desember 2017** under tittelen «**Både NAF og politiet ber publikum være forsiktig med firmaet Autopris A/S. Advarer mot bilselger fra distriktet**». Oppslagsbildet viste Knoll foran noen biler og en garasje. I bildeteksten sto det:

«OMSTRIDT: Både Norges Automobilforbund og Østfold-politiet ber folk være forsiktig med å gjøre forretninger med firmaet Autopris A/S der Svann Jarle Knoll - opprinnelig fra mossedistriktet - er delaktig.»

KLAGEN:

Klager er daglig leder av Autopris AS. Han mener Moss Avis har brutt følgende punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP):

- 3.2, kildekritikk og kontroll av opplysninger
- 4.1, saklighet og omtanke
- 4.7, identifisering
- 4.10, bildebruk
- 4.14, samtidig imøtegåelse

Slik klager ser det, er han hengt ut gjennom omtalen. Han kan ikke se at det var grunnlag for å omtale ham med navn og bilde, og viser til at alle anmeldelser er trukket, og at det ikke er avdekket «hverken klanderverdig eller straffbare forhold». Klager skriver: «De har i realiteten ødelagt et livsgrunnlag og påført min familie en voldsom belastning.»

Klager stiller også spørsmål ved selve bildebruken; bildet er fra 2009, og han står foran luksusbiler. Klager skriver: «[S]aken handler om gamle brukte biler. Bildet får det til å se ut som om undertegnede profiterer på å ikke gjøre opp med sine kunder. Bildet er egnet til å stigmatisere undertegnede.»

Etter klagers mening synes redaktøransvaret i Moss Avis å være helt fraværende. Klager mener Moss Avis ikke gjort noe for å kontrollere opplysningene før publisering, og avisen har heller aldri vært i kontakt med ham for å innhente hans samtidige imøtegåelse.

Klager skriver: «Moss Avis har uten å undersøke noe som helst trykket et stort og svært skadelig stykke for undertegnede med familie. (...) I dette tilfellet så har vi en sak hvor det

spekuleres i om noen kan ha slurvete forretningsdrift, resultatet er offentlig gapestokk. Det kan umulig være slik vi vil at aviser skal opptre.»

Etter klagers mening burde politiets uttalelser i saken, om at de vanskelig kan konkludere med noe da anmeldelsene er trukket, innebære at Moss Avis var tilbakeholden med å identifisere. Klager skriver: «Aviser har en særlig plikt til å vurdere hva som er nødvendig, er det nødvendig med identifisering i en sak som Politiet i realiteten ikke vet noe om? De fleste vil selvfølgelig svare nei på et slikt spørsmål.»

For øvrig mener klager at politiet aldri har uttalt at det er «åpenbart at selskapet driver med slurvede forretningsdrift», men derimot at «det kan tyde på at selskapet har en slurvete forretningsdrift». Klager viser til vedlagte korrespondanse mellom politiet og hans advokat.

TILSVARSRUNDEN:

Moss Avis avviser at avisen har brutt god presseskikk i denne saken. Avisen viser til Motors omtale av saken (påklaget i PFU-sak 013/18), og skriver: «For Moss Avis hadde bladet Motors omtale av saken selvstendig nyhetsmessig interesse, samtidig som det var oppsiktsvekkende at en tung bransjeaktør som NAF og politiet advarte mot en bilforhandler i vår region. Jarle Knoll er et kjent navn i vårt distrikt gjennom mange år. Det kan opplyses at avisen senest uke 9 i 2018 fikk en henvendelse om Knolls virksomhet.»

Moss Avis opplyser at klager har solgt bruktbiler gjennom ulike selskaper i en årrekke, og at avisen har mottatt «flere henvendelser fra kunder av Knolls bilfirmaer som har hevdet seg lurt». Avisen legger også til: «Andre aviser i Amedia har fått tilsvarende tips og henvendelser fra innbyggere i deres lokalområder, og situasjonen har tidligere blitt diskutert av redaktørkollegiet i Amedia region Follo/Østfold.»

Moss Avis viser også til at TV 2 omtalte klagers daværende selskap i 2003, i programmet «TV 2 hjelper deg», og at en annen avis i fylket også skrev om saken. Klager klagde saken inn for PFU (sak 067/03), og fikk medhold «fordi avisen etter utvalgets syn ikke burde ha nøydt seg med å ta med Knolls utsagn fra TV-reportasjen, men burde ha kontaktet ham for en selvstendig imøtegåelse».

Moss Avis skriver: «Når NAF sentralt 15 år senere på nytt advarte mot den samme bruktbilselgeren, denne gang også med tilslutning fra politiet, mente avisene i Follo/Østfold, og deriblant Moss Avis det var riktig å fortelle hva bladet Motor skrev om dette.»

Moss Avis forklarer at saken ble publisert gjennom utvekslingsavtalen som avisen er del av gjennom konsernet Amedia, region Follo/Østfold: «Avisene utveksler og diskuterer jevnlig saker som kan ha felles interesse. Amedia som konsern har en utvekslingsavtale som regulerer denne typen bruk av saker. Dette er saker som har kryssende interesse på tvers av kommune og avisgrensene. (...) Denne gangen gjaldt det en sak om firmaet til Jarle Knoll. Saken ble varslet på epost av redaktøren i Fredriksstad Blad, og diskutert. I dette tilfellet betyr stoffutvekslingsavtalen de facto at journalisten som skriver saken har en avtale også med Moss Avis. Den etiske vurderingen går således på om Knoll har fått svare på spørsmål som er relevant for saken og det har han. Den samtidige imøtegåelsen er således imøtekommet.»

Avisen skriver videre: «Moss Avis og de andre avisene i region Follo/Østfold har imidlertid

et selvstendig ansvar ved å publisere de påstandene som kom fram i Motors reportasje, og vi forsikret oss derfor om at det var foretatt egne undersøkelser og selvstendige vurderinger i tillegg til at Knoll var kontaktet for å gi anledning til samtidig imøtegåelse. På vegne av avisene i regionen var derfor Fredriksstad Blad blant annet i kontakt med krimsjef Albertsen, som gjentok utsagnet i Motor, og enda tydeligere tilkjennega at han mente Knoll betalte først etter at han ble anmeldt (...)»

Hva gjelder klagers påstand om at krimsjefen er feilsitert, så avviser avisen dette. Det vises til journalistens notater, samt at krimsjefen heller ikke har tatt kontakt og hevdet seg feilsitert.

Avisen viser videre til en oversikt over rettssaker klager har vært involvert i: «Totalt var dette 52 saker i Fredrikstad Tingrett siste fem år (hvorav 47 har status som rettskraftige) og ni saker i Borgarting lagmannsrett siste åtte år. Både antallet i seg selv og innholdet i sakene har hatt betydning for vår vurdering av at det var riktig å skrive om reportasjen i Motor og advarslene fra NAF og politiet.»

Moss avis tilføyer at det også var «en del av vårt beslutningsgrunnlag at Knoll hadde blitt nektet å annonsere på Finn.no etter mange klager». Det vises også i denne sammenheng til en domsavgjørelse.

Videre opplyser avisen at klager har vært identifisert i media i andre sammenhenger. Det vises til PFU-sak 124/08, der klager klaget på en artikkel med overskriften «Razzia hos bilforhandler» i Dagens Næringsliv 22. mai 2008. Moss Avis skriver: «PFU konkluderte med at identifiseringen, herunder bildebruken, ikke representerte brudd på god presseskikk.»

Slik Moss Avis ser det, er PFUs tidligere vurderinger av betydning for den foreliggende klagesaken. Moss Avis skriver: «Oppsummert anså vi at det forelå et forsvarlig grunnlag for å formidle NAFs og politiets uttalelser om Jarle Knoll og Autopris AS. I denne vurderingen lå også det faktum at Knoll har drevet med kjøp og salg av bruktbiler under flere forskjellige firmanavn, både Autopris, Autosalongen, Østlandske Bilomsetning og Frederiksborg Invest. Det gjorde at vi valgte å bruke både navn og bilde av Jarle Knoll, siden det er hans person som er fellesnevneren for den kritiserte virksomheten.»

Når det gjelder bildebruken, kan Moss Avis for øvrig ikke se at bruken av bildet tatt i en annen sammenheng er presseetisk problematisk; avisen mener bildet er merket som arkivbilde og at det opplyses i bildeteksten at det er fra 2009. FB tilføyer: «Videre vil vi bemerke at Knoll ikke bare selger 'billigbiler' i nåværende virksomhet. I januar 2018 lå det for eksempel en Porsche Cayenne 3.0 V6 Diesel og en Land Rover Range Rover Evoque 2016-modell til salgs fra Autopris på Finn.no»

På bakgrunn av ovennevnte, avviser Moss Avis at deres artikkel er en ukritisk videreformidling av Motors artikkel. Avisen påpeker at saken ble undersøkt blant annet gjennom kontakt med politiet. Avisen skriver: «På samme måte har vi forsikret oss om at Sven Jarle Knoll selv ble kontaktet for å innhente hans kommentarer, både som et ledd i kildekritikk/kontroll av opplysninger og for at den angrepne part skulle få anledning til samtidig imøtegåelse. Vi er gjort kjent med at Knoll og journalisten hadde telefonisk kontakt en rekke ganger i forbindelse med saken, senest kort tid etter at saken var publisert på nett fredag kveld. Knoll ble også gjort kjent med at journalisten hadde snakket med politiet og fått bekreftet at det hadde vært to anmeldelser i høst, og at Fredriksstad Blad også har blitt kontaktet flere ganger av personer som har kjøpt bil av Knoll og som mener at han driver med svindel.»

Klager viser til sitt tilsvare i parallell klagesak mot FB, sak 014/18, ettersom han anser Moss Avis' tilsvare som en «blåkopi av tilsvaret fra Fredriksstad Blad».

I sitt svar til FB skriver klager at han mener FB forsøker å begå karakterdrap. Han skriver: «De [FB] forsøker å skape amnesti for seg selv ved å henvise til forhold som ikke har noen relevans for det stykket man nå har debatt om. Saken handler som tidligere nevnt om det var korrekt av Fredriksstad Blad å gå så langt som de gjorde i DENNE saken sett i lys av de opplysninger de besatt på publiseringstidspunktet. Alt annet er å betrakte som sidestøy (...).»

Slik klager ser det, villeder FB i stedet for å veilede når det henvises til tidligere rettsvister. Klager mener også det fremstår som en løgn når FBs henviser til rettsoversikten som del av beslutningsgrunnlaget for å omtale saken/identifisere; klager viser til at det av dialog *etter* publisering fremkom at redaktøren skulle lese seg opp på rettskraftige dommer (se vedlegg 4).

Klager kan heller ikke se at saken med Finn har noen relevans, og opplyser samtidig at selskapet annonserer på Finn.

Videre mener klager at FB bruker formuleringen «en rekke anmeldelser» i omtalen når det kun er snakk om to: «Å bruke ordet en rekke anmeldelser er egnet til å stigmatisere undertegnede.»

Klager oppsummerer sin klage: «Faktum i denne saken er at Fredriksstad Blad har gått for langt, de skulle aldri identifisert undertegnede på et slikt grunnlag. De har heller ingen øvrige dommer som reiser spørsmål som berører samme tema som i avisstykket. (...) Saken kan avgjøres på ett enkelt grunnlag. Politimannen sier at de ikke har undersøkt og at de ikke vet om det er begått noe klanderverdig eller straffbart. Denne ene setningen er tilstrekkelig for at Fredriksstad Blad skulle avstått fra å identifisere. (...)»

Moss Avis har kun en kort siste kommentar, der avisens redaktør imøtegår klagers påstand om at avisens første tilsvare er en blåkopi av Fredriksstad Blads tilsvare i den parallelle klagesaken: «Det er nyanser i svarene fra alle avisene som er klaget inn for den samme saken. Jeg har imidlertid tiltro til at dere leser selv og ser dette. Jeg regner også med at dere på en eller annen måte behandler klagen samlet når det kommer opp. (...) Vi har ikke mer å tilføre ut over dette.»